

Shouf shouf 'aflaam Hulanda

Onderzoek naar de opkomst van multiculturele Nederlandse films.

Naam: Nikki Hilferink
Studentnummer: 3539504
Studiejaar: 2012-2013, blok 1
Datum: 6 november 2012
Docent: Clara Pafort-Overduin
Onderdeel: BA Eindwerkstuk
Thema: Theater-, film- en televisiewetenschap

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
1.1 Definities begrippen	4
2. Multicultureel Nederland en de Nederlandse film	6
3. Methode	8
3.1 Data	8
3.2 Onderzoeksopzet	9
4. Samenstelling Nederlandse samenleving	10
5. Ontwikkeling Nederlandse film	11
5.1 Genre Nederlandse films	12
6. Ontwikkeling multiculturele Nederlandse films	13
6.1 Bezoekers multiculturele Nederlandse films	13
6.2 Genre multiculturele Nederlandse films	14
7. Waardering Nederlandse films	15
8. Conclusie	19
9. Bibliografie	23
10. Bijlagen	24
1. Lijst Nederlandse producties	24
1.1 Nederlandse producties uit 2005	24
1.2 Nederlandse producties uit 2008	25
1.3 Nederlandse producties uit 2011	26
2. Uitwerking interview Astrid Staatmann	27
3. Uitwerking interview Dennis Jansen	30

1. Inleiding

Vanaf de jaren zeventig is het aantal allochtonen in Nederland toegenomen. Naar schatting telde Nederland in 1972 1.2 miljoen allochtone inwoners en is dit aantal gestegen naar 3.4 miljoen allochtone inwoners in Nederland in 2011.¹ Oorspronkelijk kwamen de meeste immigranten voor een tijdelijke periode naar Nederland om te werken. In de praktijk bleek dat de meeste gastarbeiders permanent in Nederland bleven en lieten hun familie lieten overkomen om een nieuw en beter leven in Nederland op te starten.

Door de toename van zowel westerse als niet-westerse allochtonen is er binnen de Nederlandse cultuur steeds meer sprake van een multiculturele samenleving. Multicultureel is het samenvoegen van elementen uit verschillende culturen, iets wat de laatste decennia veelvuldig voorkomt in Nederland.² Mede hierom wordt deze term vaak gekoppeld aan de Nederlandse samenleving. Het multiculturalisme gaat ervan uit dat elke cultuur in de samenleving even belangrijk is, ongeacht welk geloof men aanhangt of etnische afkomst men heeft. Dit zou betekenen dat een multiculturele samenleving ook herkenbaar is in cultuuruitingen. Binnen de Nederlandse cultuur worden steeds meer elementen uit verschillende culturen met elkaar vermengd en worden geuit aan de hand van populaire cultuuruitingen binnen onze samenleving.

Populaire cultuuruitingen, waaronder film, worden vaak gezien als een weerspiegeling van de samenleving. Zo stelt Chris Vos dat de inhoud van film en televisie fundamentele elementen uit de maatschappij weerspiegelen.³ Dit zou betekenen dat de Nederlandse film vanaf de jaren zeventig een multicultureel randje heeft gekregen, waarbij verschillende bevolkingsgroepen met verschillende culturele achtergronden goed en evenredig vertegenwoordigd zijn in Nederlandse films. Dit geldt ook voor het Nederlandse bioscooppubliek. Uit het onderzoek van de Nederlandse Bioscoopbond blijkt dat onder de bezoekers aan Nederlandse films, veel mensen zitten uit verschillende bevolkingsgroepen met verschillende culturele achtergronden.⁴ Het blijkt echter dat multiculturele films relatief kort behoren tot de Nederlandse filmcultuur, terwijl we al langer worden gezien als een multiculturele samenleving.

Voorgaand onderzoek van Brenda Lohy heeft aangetoond dat Nederlandse films met een multicultureel thema in 2004 hun opmars maakten, na het succes van de film SHOUF SHOUF

---

¹ Centraal Bureau voor Statistiek dossier 'Allochtonen'. Geraadpleegd via <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/dossiers/allochtonen/cijfers/default.html>

² VanDale, online woordenboek. Geraadpleegd via <http://www.vandale.nl/opzoeken?pattern=multicultureel&lang=nn>

³ Vos, C., *Bewegend verleden: inleiding in de analyse van films en televisieprogramma's*. Amsterdam, 2004, uitgeverij Boom.

⁴ Broeren, J., In de branding: de golfbeweging in de Nederlandse filmproductie. In: Blik

HABIBI. Er werd zelfs gesproken over een trend, waarbij multiculturele films een impuls hebben gegeven aan de Nederlandse film(industrie).⁵

In dit onderzoek wordt gekeken naar de opkomst en popularisering van Nederlandse films met een multiculturele thematiek. De hoofdvraag luidt als volgt: *Hoe heeft de door Brenda Lohy geconstateerde trend, met betrekking tot de opkomst van multiculturele Nederlandse films, zich ontwikkeld in de periode van 2005 tot 2011?*

Hierbij wordt gekeken in hoeverre er sprake is van een overeenkomst in het aantal allochtone inwoners in Nederland en het aantal allochtone personages in Nederlandse films.

In het volgende hoofdstuk wordt ingegaan op de Nederlandse multiculturele samenleving en Nederlandse film. Aan de hand van eerder publicaties wordt een beeld geschetst over wat men verstaat onder multicultureel en hoe Nederlandse films zich verhouden tot de multiculturele samenleving. Verder wordt er in gegaan op de ontwikkeling van de Nederlandse samenleving, de Nederlandse film, de multiculturele Nederlandse film en de waardering voor Nederlandse films. Tot slot worden alle bevindingen van dit onderzoek besproken in de conclusie.

1.1 Definities begrippen

In dit onderzoek wordt gebruik gemaakt van een aantal termen die voor verschillende mensen een andere betekenis kunnen hebben. In deze paragraaf worden de gebruikte termen gedefinieerd en wordt beschreven hoe deze in het onderzoek zijn geplaatst.

Allochtoon

Voor het definiëren van het begrip allochtoon, houd ik de definitie aan die het Centraal Bureau voor Statistiek heeft opgesteld.

‘Het CBS rekent personen tot allochtonen van wie ten minste één ouder in het buitenland geboren is. Hierbij wordt onderscheidt gemaakt tussen personen die zelf in het buitenland zijn geboren (de eerste generatie) en personen die in Nederland zijn geboren (de tweede generatie). Ook wordt er onderscheidt gemaakt tussen westerse en niet-westerse allochtonen. Een niet-westerse allochtoon is een allochtoon die afkomstig is uit Afrika, Latijns-Amerika, Azië (exclusief Indonesië of Japan) of Turkije.’⁶

---

⁵ Lohy, B., *Nederlandse films voor Wesley, Özlem, Rachid en Marieke: allochtone jongeren en Nederlandse films*. Amsterdam, 2005, Nederlands Fonds voor de Film.

⁶ Centraal Bureau voor Statistiek (CBS), Methoden, Begrippen. Geraadpleegd via <http://www.cbs.nl/nl-nl/menu/methoden/begrippen/default.htm?conceptid=37>

In dit onderzoek wordt er voornamelijk gekeken naar allochtonen in het algemeen. Het is niet relevant om onderscheid te maken tussen eerste- en tweedegeneratieallochtonen, omdat leden van beide groepen naar de bioscoop gaan en behoren tot het algemene bioscooppubliek in Nederland.

Westerse en niet-westerse culturen worden op verschillende manieren vertegenwoordigd in Nederlandse films. Om deze reden worden westerse en niet-westerse allochtonen, in belang van het onderzoek en de resultaten, in sommige gevallen apart besproken.

Autochtoon

Het CBS hanteert de volgende definitie met betrekking tot autochtonen:

‘Persoon van wie beide ouders in Nederland zijn geboren, ongeacht het land waar men zelf geboren is.’⁷

Nederlandse film

Met de term Nederlandse film worden in dit onderzoek commerciële (speel)films bedoeld waarin (voornamelijk) Nederlands wordt gesproken en die door Nederlandse productiemaatschappijen zijn geproduceerd en uitgebracht in de periode 2005 tot en met 2011.

Multiculturele film

Het is moeilijk om films onder te verdelen in bepaalde groepen en genres. Er is geen vaststaande typologie die een genre toekent aan bepaalde soorten films. Genres zijn hybride.⁸ Dit gaat ook op voor Nederlandse films. Nederlandse films bevatten vaak een aantal typerende kenmerken, maar nergens staat vast aan welke criteria Nederlandse films dienen te voldoen.

In dit onderzoek wordt met de term ‘multiculturele film’ Nederlandse films bedoeld waarbij één of meerdere personages met een allochtone achtergrond opgenomen zijn in het verhaal. Films die gekenmerkt zijn als multiculturele Nederlandse film zijn films waar één of meerdere culturen (naast de Nederlandse cultuur) worden besproken en bevatten een verhaallijn waarin allochtone personages worden gezien als belangrijk onderdeel van het plot.

---

⁷ CBS, *begrippen*.

⁸ Moine, R., Hilary Radner & Alistar Fox. “An Impossible Typology?” *Cinema Genre*, Chicester: Wiley-Blackwell, 2009, pp. 12-20.

2. Multicultureel Nederland en de Nederlandse film

Vandaag de dag wordt er over Nederland gesproken als een multiculturele samenleving. Idealiter betekent dat binnen de Nederlandse samenleving elke cultuur gelijk is aan elkaar en dus de normen en waarden van de ene cultuur niet superieur zijn aan de normen en waarden van een andere cultuur. Ondanks het feit dat Nederland veel inwoners telt met verschillende culturele en etnische afkomst, zijn de meningen hier sterk over verdeeld. Zo zijn er mensen die de multiculturele samenleving een verrijking vinden voor de Nederlandse cultuur. Coomans stelt in haar artikel dat er zelfs alleen maar multiculturele samenlevingen bestaan.⁹

Naast de positieve kijk op het multiculturalisme, is er ook een groep die minder enthousiast is over de multiculturele samenleving in Nederland. Er zijn verscheidene mensen die de Nederlandse multiculturele samenleving als een mislukking zien.¹⁰ Uit de opiniepeiling van Nieuwenhuizen blijkt dat binnen de Nederlandse samenleving wordt ervaren dat verschillende culturen naast elkaar en niet met elkaar leven zoals het beeld van een multiculturele samenleving ons doet hopen. Zij zijn van mening dat allochtone inwoners meer moeten integreren in de Nederlandse cultuur, zij leggen deze verantwoordelijkheid bij de allochtonen en niet bij de Nederlandse samenleving.¹¹ Het multiculturele beleid van Nederland biedt allochtonen de ruimte voor culturele eigenheid. Sommige critici stellen dat dit de identificatie van allochtone migranten met Nederland in de weg staat. Ersanilli toont met haar onderzoek aan dat hier geen sprake van is. Toch voelen sommige allochtonen zich niet geaccepteerd als Nederlander. Hierdoor voelen ze zich buitengesloten en is er sprake van disidentificatie met de Nederlandse cultuur.¹²

Ondanks het integratiebeleid van Nederland blijft de kloof tussen allochtone en autochtone inwoners zichtbaar en spreekt Paul Scheffer zelfs over een multicultureel drama binnen Nederland.¹³

De discussie over de mate waarin Nederland een multiculturele samenleving is, is een veel voorkomend onderwerp in (politieke) debatten, kranten en internetfora. Maar op welke manier wordt de Nederlandse samenleving weerspiegeld in populaire cultuuruitingen? Zoals

---

⁹ Coomans, W., "Er bestaan enkel multiculturele samenlevingen". *Opiniestukken*, 28 augustus 2011. Geraadpleegd via <http://www.opiniestukken.com/opiniestukken/artikel/35/Er-bestaan-enkel-multiculturele-samenlevingen>

¹⁰ Meijer, F., "Maxime Verhagen: multiculturele samenleving is een mislukking". *Republiek Allochtonie*, 17 februari 2011. Geraadpleegd via <http://www.republiekallochtonie.nl/maxime-verhagen-multiculturele-samenleving-is-een-mislukking>

¹¹ Nieuwenhuizen, E., "Publieke opinie en de multiculturele samenleving in Nederland". *Art. 1*, 6 september 2003. Geraadpleegd via <http://www.art1.nl/artikel/1926-Publieke-opinie-en-de-multiculturele-samenleving-in-Nederland-Factsheet>

¹² Ersanilli, E., 'Identificatie van Turkse migrantenjongeren in Nederland, Duitsland en Frankrijk'. In: *Migrantenstudies* (2009), nr. 1. p. 54-6

¹³ Scheffer, P., "Het multiculturele drama". *NRC Handelsblad*, 29 januari 2000.

al eerder vermeld worden populaire cultuuruitingen, waaronder film, vaak gezien als een weerspiegeling van de samenleving. Tegenwoordig worden er verschillende Nederlandse films geproduceerd met allochtone personages en een multiculturele thematiek. Is hier ook sprake van een multicultureel drama? Of dragen films met een multicultureel thema (juist) bij aan de verbetering van de Nederlandse multiculturele samenleving?

Uit voorgaand onderzoek is gebleken dat het van belang is om in te spelen op de wensen en behoeften van het bioscooppubliek. Door verschillende elementen uit de multiculturele samenleving te benoemen in Nederlandse films, is de kans groter dat een breed publiek wordt aangesproken. Brenda Lohy heeft in 2004 onderzoek gedaan naar het type publiek en de bezoekersaantallen van Nederlandse films. Dit onderzoek toonde aan dat allochtone jongeren het overgrote gedeelte vormen van het (toekomstige) Nederlandse bioscooppubliek. Deze groep geeft echter aan dat zij bijna nooit een Nederlandse film bezoeken in de bioscoop. De voornaamste reden hiervoor is dat veel allochtone jongeren zich minder goed kunnen herkennen in Nederlandse films. Dit komt overeen met de bevindingen van het onderzoek van Paul Verstraeten. Inhoudelijk sluit het Nederlandse filmaanbod te weinig aan bij de wensen en behoeften van allochtone jongeren.¹⁴

Paul Verstraeten laat in zijn onderzoek zien dat *unique selling points* als herkenbaarheid, eigenheid en culturele reflectie in films een belangrijke rol spelen bij het aantrekken van publiek.¹⁵ Om een zo groot mogelijk publiek te bereiken en aan te spreken is het dus van belang om meerdere *unique selling points* vanuit verschillende culturen in een multiculturele samenleving te belichten.

Tijdens de laatste opleving van de Nederlandse filmcultuur was er volgens Lohy sprake van een opkomst van multiculturele films. Zij spreekt hierbij van een trend waar multiculturele films een belangrijke impuls hebben gegeven aan de Nederlandse film. Zij stelt dat Nederlandse films met een multiculturele thematiek meer gewaardeerd worden door zowel autochtone als allochtone jongeren en zorgen voor meer bezoekersaantallen.¹⁶ Volgens Lohy heeft een 'realistische' afspiegeling van de samenleving in Nederlandse films, door het gebruik van *unique selling points* van meerdere culturen, invloed op het aantal bezoekers.

Uit het onderzoek van Lohy is gebleken dat in 2004 het merendeel van het Nederlandse bioscooppubliek gevormd werd door allochtone jongeren. Nederlandse filmmakers hebben dus te maken met een multicultureel publiek. Om een zo groot mogelijk publiek te bereiken en hen naar de bioscoop te lokken is het aannemelijk dat zij Nederlandse films produceren

---

¹⁴ Lohy, *Nederlandse films: allochtone jongeren en Nederlandse films*. p 32-4.

¹⁵ Verstraeten, P., *Het publiek en de Nederlandse speelfilms: onderzoek naar het bioscoopbezoek, de perceptie en waardering van Nederlandse speelfilms door het Nederlandse publiek*. Amsterdam, 2002, Het Nederlands Fonds voor de Film, p.

¹⁶ Lohy, *Nederlandse films: allochtone jongeren en Nederlandse films*. p.32.

met een multiculturele thematiek. Een film waar herkenbaarheid, eigenheid en culturele reflectie in voorkomen vanuit het perspectief van verschillende bevolkingsgroepen. Maar gebeurt dit ook in de praktijk? Zijn er in de loop der jaren door toename van allochtone inwoners in Nederland, meer multiculturele Nederlandse films ontwikkeld? Hoe worden deze films bezocht? Wat is de waardering van het publiek voor Nederlandse films met en zonder multicultureel thema?

Over het algemeen is er weinig onderzoek gedaan naar allochtonen die voorkomen in Nederlandse cultuuruitingen, waaronder film. Brenda Lohy heeft in haar onderzoek wel geconstateerd dat allochtone personages in films ervoor zorgen dat er meer allochtone bezoekers zijn. Zij gaat echter niet dieper in op de relatie tussen de Nederlandse samenleving en film. Dit onderzoek draagt bij aan de vraag of er een wederkerige relatie is tussen het aantal allochtone personages in Nederlandse films en het aantal allochtone inwoners.

3. Methode

In dit onderzoek wordt er gekeken naar de opkomst van Nederlandse films met een multiculturele thematiek in de periode van 2005 tot en met 2011. Om te kunnen achterhalen of er daadwerkelijk sprake is van een trend die in 2004 is geconstateerd en de wijze waarop deze zich heeft ontwikkeld, wordt er in dit onderzoek aandacht besteed aan de ontwikkeling van Nederlandse films en de samenstelling van de Nederlandse bevolking.

3.1 Data

De basis van dit onderzoek bestaat voornamelijk uit statistieken van het Centraal Bureau voor Statistiek over de ontwikkeling en verandering van de Nederlandse bevolking over de periode van 2005 tot en met 2011. Om deze periode te beschrijven is de focus gelegd op de gegevens uit de jaren 2005, 2008 en 2011 om dieper in te gaan op de verschuiving in de samenstelling van de Nederlandse bevolking door de komst van migranten en allochtone inwoners.

Naast cijfers van het CBS zijn verschillende jaarverslagen en jaarboeken van de Nederlandse Vereniging voor Bioscoopexploitanten opgevraagd. Wederom is hier de ontwikkeling van de jaren 2005, 2008 en 2011 uitgelicht voor verdere analyse. Deze verslagen bevatten onder andere informatie over het aantal uitgebrachte films per land per jaar en het aantal bezoekers per film.

Tot slot wordt er gekeken naar (film)recensies die geplaatst zijn door filmcritici op het internet, om de waardering voor de Nederlandse film te toetsen. Van elk onderzocht jaar worden van twee Nederlandse films, een Nederlandse film met en een Nederlandse film

zonder multicultureel thema, een aantal recensies geanalyseerd die geplaatst zijn op de site van Film1.¹⁷

3.2 Onderzoeksopzet

Aan de hand van deskresearch, zoals ook Brenda Lohy en Paul Verstraeten hebben gedaan in hun onderzoek, loop ik gegevens na van het CBS die betrekking hebben op de groei en toename van allochtone inwoners in Nederland in de periode 2005 tot en met 2011. Hieruit zal blijken in hoeverre het aantal allochtone inwoners in Nederland is toegenomen. Tevens ga ik kijken naar welke Nederlandse films in de jaren 2005 tot en met 2011 zijn uitgebracht, wat de bezoekersaantallen waren en welke films onder het genre multicultureel vallen en of dit aantal in de loop der jaren is toegenomen. Hieruit zal blijken of er sprake is van een overeenkomst tussen het aantal films met allochtone personages en het aantal allochtone inwoners in Nederland.

Daarnaast zal een kwantitatieve analyse uitwijzen of er sprake is van een trend en dus een toename van allochtone personages in Nederlandse films sinds 2005. Om dit te achterhalen ga ik kijken hoe vaak allochtone personages voorkomen in Nederlandse films waarin zij een rol vertolken die belangrijk is voor het plot van het verhaal. Ook zal er worden gekeken naar het genre van Nederlandse films en of er een typerend genre wordt toegekend aan Nederlandse films met een multicultureel thema. Voor het definiëren van de genres van de Nederlandse films worden de genres aangehouden die filmcritici van FilmTotaal aan de films hebben toegekend.

Om te achterhalen waarom Nederlandse films wel of niet goed worden bezocht en/of gewaardeerd, zullen aan de hand van een receptieonderzoek een aantal recensies worden geanalyseerd. Deze recensies zijn afkomstig van de website van Film1. Op deze site plaatsen verschillende bronnen hun oordeel.

Tevens heb ik een exploratief onderzoek uitgevoerd door middel van een interview met Astrid Straatmann en Dennis Jansen. Straatmann en Jansen zijn werkzaam bij de bioscoop CineMec te Ede.¹⁸ Lohy en Verstraeten hebben in hun onderzoek groepsdiscussies georganiseerd om hun bevindingen in de praktijk te testen. Het organiseren van groepsdiscussies is niet haalbaar binnen het tijdsbestek van dit onderzoek. In plaats van een groepsdiscussie heb ik aan de hand van het interview getoetst in hoeverre er, in de praktijk, sprake is in de verandering in het aanbod van Nederlandse films en de verandering met betrekking tot verschillende publieksgroepen.

---

¹⁷ Film1, filmarchief. Geraadpleegd via http://www.film1.nl/film_kijken/filmarchief/

¹⁸ Voor het uitgewerkte interview, zie bijlage 2 en 3.

4. Samenstelling Nederlandse bevolking

Zoals in de inleiding al vermeld, is de samenstelling van de Nederlandse bevolking sinds de jaren '70 veranderd. Na de Tweede Wereldoorlog was er sprake van een grote toestroom van verschillende immigranten. De meeste allochtonen kwamen naar Nederland in verband met arbeidsmigratie. Deze immigranten kwamen in eerste instantie tijdelijk naar Nederland om te werken, en zouden na een paar jaar weer vertrekken naar hun geboorteland. In de praktijk bleek dat de meeste gastarbeiders zich permanent in Nederland vestigden en hun familie lieten overkomen voor een nieuw en beter leven.¹⁹ Vanaf de jaren zeventig is het aantal allochtonen in Nederland toegenomen. Naar schatting telde Nederland in 1972 1,2 miljoen allochtone inwoners en in 2011 was dit aantal gestegen naar 3,4 miljoen allochtone inwoners.²⁰

Vandaag de dag telt de Nederlandse bevolking 16,7 miljoen inwoners waarvan 13,2 miljoen autochtone inwoners en 3,4 miljoen allochtone inwoners.²¹ Dit betekent dat 20,8% van de Nederlandse samenleving een allochtone afkomst heeft.

	Autochtone inwoners	Allochtone inwoners	Totaal
2005	13 182 809 (80,8%)	3 122 717 (19,2%)	16 305 526
2008	13 189 983 (80,4%)	3 215 416 (19,6%)	16 405 399
2011	13 228 780 (79,4%)	3 427 019 (20,6%)	16 655 799

Tabel 1: Verdeling Nederlandse bevolking.

Bron: Centraal Bureau voor Statistiek.

Uit tabel 1 is af te lezen dat het aantal allochtone inwoners een steeds groter deel van de Nederlandse samenleving vormt. Over de periode van 2005 tot 2011 is het aantal allochtone inwoners met 8,9% toegenomen, terwijl de autochtone bevolking slechts 0,4% is gegroeid.

Niet-westerse allochtonen beslaan in Nederland relatief het grootste gedeelte van de bevolkingsgroei; 2,2% ten opzichte van 1,8% westerse allochtonen en 0,8% autochtone inwoners.²² Er zullen dus steeds meer Nederlanders zijn met een allochtone afkomst.

	Westerse	Niet-Westerse	Totaal
2005	1 423 675 (45,6%)	1 699 042 (54,4%)	3 122 717
2008	1 449 686 (45,1%)	1 765 730 (54,9%)	3 215 416
2011	1 527 774 (44,6%)	1 899 245 (55,4%)	3 427 019

Tabel 2: Verdeling allochtone inwoners in Nederland.

Bron: Centraal Bureau voor Statistiek.

¹⁹ Schabel, P., *De multiculturele illussie*. Utrecht, 2000, Forum. p 10-13.

²⁰ CBS, dossier allochtonen. Geraadpleegd via <http://www.cbs.nl/nlNL/menu/themas/dossiers/allochtonen/cijfers/default.html>

²¹ CBS, dossier allochtonen.

²² Ibidem.

In bovenstaande tabel wordt het aantal allochtone inwoners in Nederland weergegeven over de periode 2005 tot en met 2011. Uit deze cijfers blijkt dat allochtone inwoners in Nederland gestaag toenemen en dat het grootste gedeelte behoort tot de groep niet-westerse allochtonen. 54,4% van de Nederlandse allochtonen hebben een niet-westerse achtergrond. Deze groep heeft voornamelijk een Marokkaanse, Turkse, Antilliaanse en Surinaamse afkomst.²³

Eén van de redenen voor de toename van allochtone inwoners is de opkomst van immigranten. Tegenwoordig is er sprake van een opmars van westerse allochtonen in Nederland waarneembaar. Steeds meer Poolse, Roemeense, Iraniërs en Irakezen immigranten vestigen zich in Nederland. Zo steeg het aantal westerse immigranten van 38.000 in 2005 tot 70.000 westerse immigranten in 2008. De opkomst van Poolse immigranten en andere westerse allochtonen heeft, onder andere, te maken met de uitbreiding van de Europese Unie.

24

5. Ontwikkeling Nederlandse film

Lohy stelt in haar onderzoek dat er de laatste jaren vooruitgang is geboekt in de successen van de Nederlandse film.²⁵ Er worden steeds meer en grotere Nederlandse producties gemaakt en deze worden goed bezocht door het Nederlandse bioscooppubliek.²⁶ In onderstaand tabel worden het aantal producties weergegeven in de jaren 2005, 2008 en 2011 met het aantal gemiddelde bioscoopbezoekers van dat jaar.

	Aantal producties	Gemiddeld aantal bezoekers (x 1000)
2005	22	90,9
2008	20	172,1
2011	28	226,6

Tabel 4: Ontwikkeling aantal Nederlandse (speel)films per jaar en het gemiddelde aantal bezoekers.

Bron: Nederlandse Vereniging voor Bioscoopexploitanten.

Zoals in tabel 4 te zien is, is het aantal Nederlandse filmproducties over de periode 2005 tot 2011 toegenomen. Tevens blijkt uit deze cijfers dat de Nederlandse bevolking vaker naar een Nederlandse film gaat in de bioscoop.

Dat het goed gaat met het Nederlandse (film)product heeft te maken met een aantal factoren. Ten eerste is de Nederlandse bevolking in aantal toegenomen, waardoor er meer mensen zijn die naar de bioscoop kunnen gaan. Ten tweede is het aantal producties in de loop der jaren ook toegenomen.

²³ Ibidem.

²⁴ Schabel, *Een multiculturele illussie*. pp 10-13.

²⁵ Lohy, *Nederlandse films: allochtone jongeren en Nederlandse films*. p. 4.

²⁶ Jaarverslagen Nederlandse Vereniging voor Bioscoopexploitanten.

5.1 Genre Nederlandse films

Lohy en Straatmann stellen beide dat het allochtone bioscooppubliek voornamelijk luchtige en grappige films bezoeken. Komedie is een genre dat met regelmaat voorkomt in Nederlandse films. Maar hoe zit dat met de rest van de genres?

Voor het toekennen van genres aan Nederlandse films worden de definities aangehouden die FilmTotaal toekent aan de Nederlandse films uit de jaren 2005, 2008 en 2011 (zie bijlage voor genre per productie).

Drama is verreweg het meest gebruikte genre in Nederlandse films, gevolgd door komedie en romantiek. Ook het genre thriller komt voor onder Nederlandse films. Zoals al eerder vermeld is er geen vaststaande typologie om genres toe te kennen aan films. Daarbij komt dat genres hybride zijn.²⁷ Dit gaat ook op voor Nederlandse films. Bijna alle Nederlandse films kunnen worden toegekend aan meerdere genres. Zo bevatten familiefilms vaak ook het genre avontuur en worden films met het genre romantiek en komedie omgedoopt tot romkoms.

	Drama	Familie	Komedie	Romantiek	Avontuur
2005	50%	27%	18%	18%	13%
2008	70%	30%	20%	10%	20%
2011	53%	21%	25%	3%	17%

Tabel 5: Toegekende genre in Nederlandse films in procenten.

Bron: Nederlandse Vereniging voor Bioscoopexploitanten.

Uit bovenstaand tabel blijkt dat het genre komedie in de loop der jaren toeneemt in Nederlandse films, evenals het genre avontuur. Daarentegen wordt het genre romantiek steeds minder gebruikt. Ook lijkt het erop dat de familiefilm, na een toename in de periode van 2005 tot 2008, weer afneemt binnen de Nederlandse filmindustrie.

Over het algemeen is Nederland geen uitzondering met betrekking tot het genre drama als meest toegekende genre in films. Ook in buitenlandse producties behoren veel films tot het genre drama.²⁸ Nederlandse producties blijven, in vergelijking met buitenlandse producties, wel achter in het gebruik van de genres komedie, avontuur en actie. Komedie, avontuur en actiefilms behoren al jaren bij het meest populaire filmgenre en zorgen voor goede bezoekersaantallen.²⁹ Opvallend is dat familiefilms onder de Nederlandse producties een veel voorkomend fenomeen is. Uit het onderzoek van Jonathan Szekeres blijkt dat bij Amerikaanse producties dit genre 'uit' is.³⁰

²⁷ Moine, *An impossible typology*. p 20-22.

²⁸ 'The most common types of movie genres'. *MovieMagic* 25 januari 2011. Geraadpleegd via: <http://www.tornasol-films.com/the-most-common-types-of-movie-genres/>

²⁹ 'Recapping 2009: Most populair movie genres'. Ddunlop, 2 januari 2010. Geraadpleegd via: <http://ddunlop.com/2010/01/recapping-2009-most-popular-movie-genre/>

³⁰ Szekeres, J., *Movie genres that need a Reboot*. Better with popcorn, 7 juli 2011. Geraadpleegd via:

6. Ontwikkeling multiculturele Nederlandse films

Naast het feit dat Nederlandse films meer successen behaalden, stelde Lohy in haar onderzoek ook dat er een bepaalde trend zichtbaar was, rond 2004, die betrekking heeft op de opkomst van Nederlandse films met een multiculturele thematiek.³¹

	Totaal aantal producties	Producties met multicultureel thema
2005	22	7 (31%)
2008	20	9 (45%)
2011	28	13 (46%)

Tabel 6: Ontwikkeling Nederlandse films met multicultureel thema.

Bron: Nederlandse Vereniging voor Bioscoopexploitanten.

Uit bovenstaande tabel is inderdaad te zien dat het aantal producties van Nederlandse films in de loop der jaren toeneemt. Dit geldt ook voor Nederlandse producties met een multicultureel thema. Over de periode van 2005 tot 2011 is dit aantal bijna verdubbeld.

In 2005 bevatte 31% van de Nederlandse filmproductie een multicultureel thema. In 2008 was dat 45% en in 2011 46%. Er is dus een stijgende lijn waarneembaar met betrekking tot het produceren van multiculturele Nederlandse films.

6.1 Bezoekers multiculturele Nederlandse films

Uit tabel 6 blijkt tevens dat er een stijgende lijn waarneembaar is in het aantal producties van multiculturele Nederlandse films. Maar hoe zit dat met de bezoekersaantallen van deze film?

	Totaal aantal bioscoopbezoekers	Aantal bioscoopbezoekers multiculturele film
2005	1999	1100 (55%)
2008	3390	1957 (57%)
2011	6345	1346 (22%)

Tabel 7: Gemiddelde aantal bioscoopbezoekers x 1000.

Bron: Nederlandse Vereniging voor Bioscoopexploitanten.

In tabel 7 is te zien hoeveel bezoekers er in de jaren 2005, 2008 en 2011 een bezoek brachten aan een Nederlandse film in de bioscoop. Tevens valt hier het aantal (gemiddelde) bioscoopbezoekers af te lezen dat een multiculturele Nederlandse film heeft bezocht. Uit deze cijfers blijkt dat in 2005 55% van het bioscooppubliek een multiculturele Nederlandse film heeft bezocht. In 2008 steeg het percentage naar 57%, maar in 2011 daalde het naar 22%.

---

³¹ <http://betterwithpopcorn.com/blog/jonathan-szekeres/movie-news/top-5-movie-genres-need-reboot>
Lohy, *Nederlandse films: allochtone jongeren en Nederlandse films*. p. 18.

In de periode 2008 tot 2011 is er sprake van een toename van het aantal Nederlandse producties. Het blijkt echter dat het aantal bioscoopbezoekers van multiculturele films afneemt in die periode, van 1.957.000 bezoekers in 2008 naar 1.346.000 bezoekers in 2011. Een mogelijke reden is het feit dat het Nederlandse bioscooppubliek meer keuze heeft uit één of meerdere films die hen aanspreekt en aansluit bij de wensen en behoeften van het publiek. Er zijn meerdere films met een multicultureel thema dan in voorgaande jaren, hierdoor kan het bioscooppubliek zich nu spreiden over meer films. In 2005 kon men kiezen uit zeven multiculturele producties. In 2011 kon het publiek zich onderverdelen in dertien producties. Ondanks het feit dat het bezoekersaantal afneemt, beschouwen Lohy en Verstraeten de toename van multiculturele producties als een positieve ontwikkeling. Door meer films te richten op het multiculturele thema worden meerdere bevolkingsgroepen aangesproken. Zij zullen zich beter herkennen in Nederlandse films doordat de unieke selling points van Verstraeten vanuit meerdere culturele perspectieven worden weergegeven in deze films. Er is sprake van meer herkenning, eigenheid en culturele reflectie waardoor een breder publiek wordt aangesproken, met zowel autochtone als allochtone bezoekers.

Uit het interview met Astrid Straatmann kwam naar voren dat films met een multicultureel thema vaak voor een korte periode goed bezocht worden door zowel allochtone als autochtone bezoekers.³² Multiculturele films zijn dus voor een beperkte periode aantrekkelijk voor het bioscooppubliek, dit in tegenstelling tot andere Nederlandse producties die het soms wel weken en/of maanden goed doen. Straatmann geeft als voorbeeld PIZZAMAFFIA, deze multiculturele film heeft drie weken (van 24/02/2011 tot 17/03/2011) lang goed gedraaid, met veel bezoekers en uitverkochte voorstellingen in het CineMec te Ede. Na deze periode nam het bezoekersaantal drastisch af en werd deze film nauwelijks meer bezocht, waardoor deze film na 20 maart 2011 niet meer werd vertoond. Dit in tegenstelling tot gewone Nederlandse producties als DE VERBOUWING, die na zeven weken (release datum 06/09/2012) nog steeds volle zalen trekt.³³ Om deze reden kiezen bioscoopexploitanten er voor om multiculturele films voor een korte periode te vertonen in de bioscoop.

6.2 Genre multiculturele Nederlandse films

Zoals al eerder vermeld werd, drama het meest toegekende genre binnen Nederlandse films. Dit is ook terug te zien in het genre van multiculturele Nederlandse films. Het merendeel van deze producties bevat het genre drama, maar ook komedie wordt steeds vaker gebruikt.

---

³² Interview Astrid Straatmann, zie bijlage 2.

³³ Archief CineMec. Geraadpleegd via Dennis Jansen en Astrid Straatmann.

	Drama	Komedie	Familie	Avontuur	Romantiek	Thriller
2005	2 (28,6%)	2 (28,6%)	2 (28,6%)	2 (28,6%)	1 (14,3%)	1 (14,3%)
2008	7 (77,7%)	2 (22,2%)	1 (11,1%)	1 (11,1%)	0 (0%)	0 (0%)
2011	9 (69,2%)	4 (30,8%)	1 (7,7%)	1 (7,7%)	0 (0%)	0 (0%)

Tabel 8: Genre toegekend aan multiculturele Nederlandse filmproducties.

Bron: FilmTotaal.

In 2005 vielen de best bezochte multiculturele Nederlandse films zoals HET PAARD VAN SINTERKLAAS en ZOOPT IN AFRIKA voornamelijk het genre familie. Ook heeft de komedie HET SCHNITZELPARADIJS vele bezoekers getrokken.

In 2008 werden multiculturele Nederlandse films met het genre komedie zoals ALIBI en VOX POPULI minder goed bezocht dan films met het genre drama bijvoorbeeld OORLOGSWINTER en BRIDE FLIGHT.

Opvallend is dat in 2011 multiculturele Nederlandse films met komedie als genre, in vergelijking met voorgaande jaren, vaker wordt bezocht. Ondanks het feit dat de multiculturele komedie zijn opmars maakt, aan de hand van de films ALL STARS 2, MIJN OPA DE BANKROVER, PIZZAMAFFIA en DE PRESIDENT, wordt wederom het genre drama in multiculturele Nederlandse films het meeste gebruikt en is de film SONNY BOY in 2011 met gemiddeld 420.000 bezoekers de best bezochte multiculturele Nederlandse film.

7. Waardering Nederlandse films

Waardering voor Nederlandse films speelt een grote rol bij het aantrekken van een breed publiek. Volgens Verstraeten heeft dit voornamelijk te maken met hekenbaarheid, eigenheid en culturele reflectie in films. Door de kracht van herkenning van de eigen cultuur en leefomgeving in films voelt men zich trots en hecht hier waarde aan.³⁴ Nederlandse films met unique selling points uit verschillende culturen worden volgens Verstraeten, door een grotere groep meer gewaardeerd en zullen hierdoor beter worden bezocht.

Om te kijken naar de manier waarop Nederlandse films worden gewaardeerd door de samenleving heb ik een kleinschalig receptieonderzoek uitgevoerd. Aan de hand van filmrecensies heb ik geprobeerd te achterhalen op welke manier en door welke factoren allochtone bioscoopbezoekers Nederlandse films waarderen. Op basis van overeenkomende bezoekersaantallen heb ik gezocht naar recensies van algemene Nederlandse films als DE KAMELEON 2, TBS en ALLE TIJD en recensies van multiculturele Nederlandse films als HET SCHNITZELPARADIJS, ALIBI en PIZZAMAFFIA. Na een uitgebreide deskresearch bleek dat er geen filmrecensies te vinden zijn die geschreven worden door Nederlanders van allochtone afkomst. Op media platforms geschreven door en voor Nederlandse allochtonen als

³⁴ Verstraeten, *Het publiek en de Nederlandse speelfilm*.

mocros.nl, allochtonenweb.nl en moco-place.nl, wordt voornamelijk ingegaan op hoe cultuur is verweven met de Nederlandse cultuur en culturele uitingen als klederdracht en allochtone muziek. In de allochtone pers wordt in het algemeen bijna niets geschreven over films en helemaal niets over Nederlandse films.

Ik heb slechts één artikel gevonden waar de waardering van een allochtone Nederlander voor de Nederlandse film in naar voren komt. Via 'Veronicamagazine.nl' heb ik een special gevonden over de multiculturele Nederlandse film HET SCHNITZELPARADIJS. In deze special worden de allochtone Mohammed Allach en autochtone Annelieke Brouwers gevraagd hun mening te geven over deze film. Zowel Mohammed als Annelieke vonden het beide een leuke film en hebben veel gelachen. Opvallend is bij hun eerste reactie Mohammed meteen begint dat de film heel herkenbaar was: 'een Marokkaanse jongen die werk doet onder zijn niveau, een vader die vindt dat zijn zoon optimaal moet presteren en het niet worden toegelaten in discotheken.'³⁵ Mohammed laat hiermee zien dat naast het feit dat een film leuk moet zijn, herkenbaarheid voor allochtone bioscoopbezoekers ook een rol speelt bij de waardering voor films. Dit sluit aan bij de bevindingen van Verstraeten met betrekking tot het gebruik van unique selling points in films. Wat tevens uit de special naar voren kwam is dat Mohammed en Annelieke beide van mening zijn dat Nederlandse films met een multicultureel thema, zoals HET SCHNITZELPARADIJS en SHOUF SHOUF HABIBI, bijdragen aan het integratieproces in Nederland en het meer mensen naar de bioscoop zal trekken.³⁶

Voor het receptieonderzoek was ik op zoek naar recensies van allochtone bioscoopbezoekers waarin hun waardering voor Nederlandse films, al dan niet met een multicultureel thema, naar voren komt. Ik heb slechts één artikel weten te vinden waar een waardeoordeel aan vast zit, maar dit materiaal is niet toereikend genoeg voor het doen van enige (harde) uitspraken over de waardering van Nederlandse films.

Om toch de waardering voor Nederlandse films te toetsen heb ik een aantal recensies geanalyseerd die geschreven zijn door Nederlanders die, gezien hun achternamen, behoren tot de autochtone bevolkingsgroep. Binnen dit onderzoek ben ik voornamelijk ingegaan op uitspraken en recensies van Nederlandse films die geplaatst zijn op de website van Film1. De recensenten die worden aangehaald op deze website schrijven filmrecensies voor verschillende kranten en dagbladen als 'de Volkskrant', 'NRC Handelsblad', 'Spits', 'Het Parool' en 'Metro'. Tevens worden recensies aangehaald van columnisten uit de Nederlandse filmwereld die schrijven voor 'De Filmkrant'. De Filmkrant profileert zichzelf als een

---

³⁵ "Special het Schnitzelparadijs", *Veronica magazine* nr. 37. Geraadpleegd via <http://www.veronicamagazine.nl/specials/special-het-schnitzelparadijs-1274/>

³⁶ *Veronica magazine, special het Schnitzelparadijs.*

betrouwbaar en kritisch maandblad waarbij de klemtoon ligt op de ‘betere’ uitgebracht films.³⁷

Een nadeel van dit onderzoek is dat hier de waardering voor algemene Nederlandse films als DE KAMELEON 2, TBS en ALLE TIJD en multiculturele Nederlandse films als HET SCHNITZELPARADIJS, ALIBI en PIZZAMAFFIA wordt beschreven vanuit het oogpunt van autochtone bioscoopbezoekers en niet vanuit het oogpunt van allochtone bezoekers.

Over het algemeen worden Nederlandse films redelijk positief beoordeeld. Uit de geanalyseerde recensies en het interview met Straatmann blijkt dat Nederlandse films onder meer worden gewaardeerd door een goed verhaal dat het publiek echt raakt.

	2005	2008	2011
Verhaallijn	Ja	Nee	Ja
Genre	Ja	Nee	Ja
Acteurs	Ja	Ja	Ja
Filmische aspecten	Ja	Ja	Nee
(effect) Doelgroep	Ja	Nee	Nee
Cultuur specifiek	Ja	Nee	Nee

Tabel 9: beoordeling Nederlandse films onderverdeeld in categorieën.

Bron: Film1

Uit tabel 9 is af te lezen dat filmcritici en recensenten bij Nederlandse films vaak kijken naar technische filmaspecten, casting en de kwaliteit van het acteerwerk. Zo gaan bij de Nederlandse film TBS drie van de zes recensenten in op filmische aspecten zoals geluidseffecten en visueel perspectief en leggen vier recensenten ook de focus op het goede acteerwerk. Opvallend is dat in deze zes recensies de verhaallijn niet ter sprake komt. Het kijken naar filmische aspecten gaat niet op voor films met een multicultureel thema, ALIBI uitgezonderd. Recensent Tim Bakkum stelt dat deze film gepresenteerd wordt als ‘multicultifilm’, maar dat op de Marokkaanse hoofdrolspeler na hier weinig van valt te merken.³⁸ Deze film wordt dus niet als een ‘echte’ multiculturele film beschouwd en wordt tevens beoordeeld op filmische aspecten.

Nederlandse films met een multicultureel thema worden voornamelijk gewaardeerd door de komische aspecten en een leuk en vermakelijk verhaal.

³⁷ ‘De Filmkrant’, geraadpleegd op 26 oktober 2011 via: http://www.filmkrant.nl/over_ons

³⁸ Film1, recensies Alibi. Geraadpleegd via <http://www.film1.nl/recensies/23588-Alibi.html>

	2005	2008	2011
Verhaallijn	Ja	Ja	Ja
Genre	Ja	Ja	Ja
Acteurs	Ja	Ja	Ja
Filmische aspecten	Nee	Ja	Nee
(effect) Doelgroep	Ja	Ja	Ja
Cultuur specifiek	Ja	Nee	Ja

Tabel 10: beoordeling multiculturele Nederlandse films onderverdeeld in categorieën.

Bron: Film1

Opvallend is dat het effect van multiculturele films op het publiek door elf van de negentien recensenten wordt neergezet als luchtig vermaak, dat licht verteerbaar is en een positieve boodschap uitdraagt. Zo stelt Arjan Welles dat de jongeren doelgroep voor deze film ook niet zit te wachten op diepgaande drama's, maar gewoon lekker geëntertaind willen worden en een leuke film willen zien.³⁹ Naast de focus op de behoeften van het beoogde publiek laat tabel 10 zien dat er ook wordt ingegaan op het acteerwerk van allochtone acteurs, om de kijker te laten weten dat zij zeker niet onder doen voor hun autochtone collega's.

Uit de recensies kwam tevens naar voren dat Nederlandse films vaak worden beoordeeld aan de hand van vergelijkbare (succesvolle) voorgangers. Naar mijn mening wordt bij multiculturele Nederlandse films hier sterker de nadruk opgelegd dan bij algemene Nederlandse producties. Zo moeten films als PIZZAMAFFIA, DE PRESIDENT, ALIBI en RABAT voldoen aan hun succesvolle voorgangers als SHOUF SHOUF HABIBI en HET SCHNITZELPARADIJS, terwijl ALLE TIJD wel wordt vergeleken met de film ALLES IS LIEFDE maar wordt beoordeeld als een op zichzelf staande productie.

---

³⁹ Film1, recensies Pizzamaffia. Geraadpleegd via <http://www.film1.nl/recensies/33159-Pizzamaffia.html>

8. Conclusie

In dit onderzoek is gekeken naar de ontwikkeling van Nederlandse films met een multicultureel thema. Na het succes van de film *SHOUF SHOUF HABIBI* in 2004, constateerde Brenda Lohy een trend waaruit de opkomst van multiculturele films blijkt. Om te achterhalen op welke manier deze trend zich heeft ontwikkeld en wat de mogelijke verklaringen hiervoor zijn, heb ik mij gericht op de samenstelling van de Nederlandse bevolking en de ontwikkeling van de Nederlandse film in de periode 2005 tot en met 2011. Tevens is er binnen dit onderzoek gekeken naar een mogelijke wederkerige relatie tussen het aantal allochtone inwoners in Nederland en het aantal allochtone personages in Nederlandse films.

Het onderzoek van Lohy uit 2005 heeft aanleiding gegeven voor het schrijven van dit onderzoek. De conclusie van Lohy en de bevindingen van Paul Verstraeten omtrent het gebruik van unique selling points in Nederlandse films, diende samen als basis voor het theoretisch kader. Beide stellen dat herkenbaarheid, eigenheid en culturele reflectie een belangrijke rol spelen bij het aantrekken van publiek. Allochtone inwoners hebben minder kennis van en affiniteit met de Nederlandse cultuur. Ze voelen zich daardoor minder aangesproken door Nederlandse films die zich daar op baseren of aan refereren.⁴⁰ Gezien de multiculturele samenleving in Nederland is het van belang om meerdere unique selling points vanuit verschillende culturen uit de multiculturele samenleving te belichten in Nederlandse films. Dit zal er volgens Verstraeten voor zorgen dat een zo groot mogelijk publiek aangesproken wordt. Multiculturele Nederlandse films zouden dan een bijdrage kunnen leveren aan de bloei van de Nederlandse filmindustrie.

Uit de resultaten van dit onderzoek is naar voren gekomen dat het goed gaat met de Nederlandse filmindustrie. Er worden steeds meer Nederlandse producties uitgebracht en het gemiddelde bezoekersaantal van Nederlandse films in de bioscoop neemt toe. Onder de Nederlandse producties zijn steeds meer Nederlandse films met een multiculturele thematiek. Opvallend hierbij is dat multiculturele Nederlandse films met niet-westerse allochtone acteurs vaak tot het genre komedie behoren. Dit in tegenstelling tot films met westerse allochtone acteurs die veelal aan het genre drama zijn toegekend en serieus bekeken worden. Uit het receptieonderzoek blijkt dat multiculturele Nederlandse films voornamelijk gewaardeerd worden om hun luchtige en komisch karakter. Beoogde doelgroep voor deze films zijn autochtone en allochtone jongeren. Straatmann bevestigt dit door het gedrag van de bioscoopbezoeker te benoemen: allochtonen en autochtone jongeren gaan veelal naar de

---

⁴⁰ Lohy, *Nederlandse films: allochtone jongeren en Nederlandse films*, p. 33.

bioscoop om lekker te lachen, zich te ontspannen en zij willen zich verbaal kunnen uiten wanneer zij mee worden genomen in het verhaal. Een komedie sluit daarom beter aan bij deze publieksgroep dan een serieus familiedrama.

Verstraeten stelt dat over het algemeen Nederlandse drama films weinig aantrekkingskracht hebben op het allochtone bioscooppubliek.⁴¹ De unique selling points spelen hier een grote rol bij. Allochtone inwoners herkennen zich niet in de Nederlandse cultuur, willen graag een realistisch en eigentijds verhaal zien en prefereren een acteur met dezelfde afkomst en van dezelfde leeftijd. Unique selling points als eigenheid, herkenbaarheid en culturele reflectie komen voor allochtone bioscoopbezoekers beter tot hun recht in multiculturele Nederlandse films. Dit wordt bevestigd door Mohammed Allach wanneer hij zijn waardering voor de film HET SCHNITZELPARADIJS laat blijken en ingaat op de herkenbaarheid van de film voor allochtone jongeren. De multiculturele film HET SCHNITZELPARADIJS wordt door zowel allochtonen als autochtonen kijkers gewaardeerd door de multiculturele relatie in film beschreven. Door het gebruik van unique selling points uit verschillende culturen voelen meer jongeren zich aangetrokken tot een multiculturele film en wordt deze beter gewaardeerd.

Uit dit onderzoek blijkt dat de trend met betrekking tot de opkomst van multiculturele Nederlandse films, geconstateerd door Lohy, zich heeft voortgezet en dat deze films een bijdrage leveren aan de Nederlandse filmindustrie. Er zijn steeds meer Nederlandse producties met een multicultureel thema die, in vergelijking met ander Nederlandse films, op een gelijke manier worden gewaardeerd door het bioscooppubliek. Zowel allochtone als autochtone Nederlanders zien films met een multicultureel thema als een stap in de goede richting van een multicultureel Nederland. Mohammed Allach, Annelieke Brouwers en Dennis Jansen zijn van mening dat multiculturele Nederlandse films bijdragen aan de eenwording van de multiculturele Nederlandse samenleving en bijdragen aan de bloei van de Nederlandse filmindustrie.

Toch zullen multiculturele Nederlandse films nooit de Nederlandse bioscopen gaan domineren. Straatmann en Jansen laten zien dat multiculturele films in de praktijk slechts voor een korte periode een groot publiek aantrekken en na twee à drie weken nauwelijks meer worden bezocht. Dit in tegenstelling tot algemene Nederlandse films, waaronder boekverfilmingen, die langer in de bioscoop draaien en met regelmaat worden bezocht en waar productiemaatschappijen meer winst mee kunnen behalen. Daarnaast is het zo dat er over het algemeen sprake is van een toename in Nederlandse producties. Dit houdt in dat het bioscooppubliek keuze heeft uit meerder films die aansluiten bij hun behoeften en wensen.

---

⁴¹ Verstraeten, *Het publiek en de Nederlandse speelfilms*, samenvatting en conclusies p. 6.

Uit de cijfers blijkt echter dat het bezoekersaantal van multiculturele Nederlandse films afnam in de periode 2008 tot 2011. Het aantal bezoekers kan zich in 2011 verdelen over een groter aantal Nederlandse films die worden aangeboden, waardoor zowel algemene Nederlandse film als multiculturele Nederlandse films individueel minder bezoekers trekken. Daarbij komt een bezoek aan de bioscoop steeds duurder wordt. In 2000 betaalde men gemiddeld €5,96 voor een bioscoopkaartje, terwijl vandaag de dag men gemiddeld €7,88 kwijt is.⁴² Om te achterhalen of dit invloed heeft op de productie van multiculturele films en de Nederlandse filmindustrie is vervolgonderzoek noodzakelijk.

Al met al kan gesteld worden dat over het algemeen het goed gaat met de Nederlandse film. Er worden steeds meer producties uitgebracht en steeds meer mensen gaan naar een Nederlandse film in de bioscoop. Dit heeft onder andere te maken met het feit dat de Nederlandse bevolking toeneemt, met name het aantal allochtone inwoners in Nederland. Sinds 2004 is het aantal allochtone inwoners in Nederland toegenomen. Filmmakers spelen hier op in door multiculturele films te ontwikkelen en produceren om deze bevolkingsgroep naar de bioscoop te lokken. Hieruit blijkt dat er sprake is van een wederkerige relatie tussen het aantal allochtone inwoners in Nederland en het aantal Nederlandse films met allochtone personages. Het is dus van belang om de unique selling points van Verstraeten in acht te nemen, vanuit het oogpunt van verschillende bevolkingsgroepen. Vooral herkenbaarheid is een belangrijke factor. Mede hierdoor gaan er steeds meer allochtone inwoners naar een Nederlandse film omdat zij zich aangetrokken voelen tot films met een multicultureel genre herkenning, eigenheid en culturele reflectie in dit soort Nederlandse films en deze aansluiten bij de behoefte en wensen van verschillende publieksgroepen.

Naast de toename van de algehele Nederlandse bevolking, waardoor er een groter publiek is dat de bioscoop bezoekt, geeft Straatmann ook een ander mogelijke reden voor de toename van het bezoek aan Nederlandse films. Zij geeft aan dat de verschuiving van het Nederlandse bioscooppubliek ook te maken heeft met de verwestering van Nederlandse allochtonen. Allochtone inwoners passen zich aan en zijn meer geïnteresseerd in de Nederlandse cultuur. Zij kunnen zich steeds vaker herkennen in algemene Nederlandse films waardoor zij Nederlandse films meer gaan waarderen. en hoeven niet meer per se een acteur te zien van eigen afkomst, alhoewel allochtonen dit nog steeds prefereren. Om dit te achterhalen en te bewijzen is verder onderzoek nodig naar de verwestering van allochtone inwoners in Nederland.

---

⁴² “De prijs in kaart.” Stichting Filmonderzoek, 2005 en “Bioscoopbezoek populair in 2012”, *Kijkwijzer*, 8 februari 2012. Geraadpleegd via: <http://www.kijkwijzer.nl/index.php?id=18&i=192>

Aan de hand van dit onderzoek kan worden geconcludeerd dat de trend, met betrekking tot de opkomst van multiculturele Nederlandse films, zich over de periode van 2005 tot en met 2011 heeft ontwikkeld. Opvallend is dat de meeste multiculturele Nederlandse films niet-westerse allochtone personages bevatten. Dit is gerelateerd aan het feit dat niet-westerse allochtonen de grootste groep immigranten zijn in Nederland en ook een groot deel van het bioscooppubliek vormen. Tegenwoordig is er echter in Nederland een toename waarneembaar met betrekking tot immigratie van westerse (Oost-Europese) allochtonen.⁴³ Aangezien films zich aanpassen aan het potentiële publiek, zoals de multiculturele Nederlandse films met voornamelijk niet-westerse allochtonen personages, zou dit betekenen dat in de toekomst meer multiculturele Nederlandse films met westerse allochtone personages zullen worden geproduceerd. Vervolgonderzoek zou echter moeten uitwijzen of deze verschuiving van de samenstelling van de Nederlandse bevolking ook gevolgen heeft voor de Nederlandse multiculturele film in de toekomst.

---

⁴³ CBS, *dossier allochtonen*.

9. Bibliografie

“Bioscoop bezoek uitgelicht”. *Bioscoopmonitor 2010/2011*. Utrecht, 2011, Stichting Filmonderzoek.

Broeren, J., In de branding: de golfbeweging in de Nederlandse filmproductie. In: Blik

Centraal Bureau voor Statistiek (CBS), *Dossier Allochtonen*.

<http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/home/default.htm>

Coomans, W., “Er bestaan enkel multiculturele samenlevingen”. *Opiniestukken*, 28 augustus 2011. Geraadpleegd via <http://www.opiniestukken.com/opiniestukken/artikel/35/Er-bestaan-enkel-multiculturele-samenlevingen>

“De prijs in kaart”. *Filmonderzoek in opdracht van Nederlandse Vereniging van Bioscoopexploitanten*. Utrecht, 2005, Professional School of the Arts Utrecht.

Ersanilli, E. *Identificatie van Turkse migrantenjongeren in Nederland, Duitsland en Frankrijk*. Uit: *Migrantenstudies*, 2009, nr. 1.

Film1, *De filmsite van Nederland*.

<http://www.film1.nl/>

FilmTotaal, *hét online filmoverzicht*.

<http://www.film1.nl/>

Lohy, B., *Nederlandse films voor Wesley, Özlem, Rachid en Marieke: allochtone jongeren en Nederlandse films*. Amsterdam, 2005, Nederlands Fonds voor de Film.

Meijer, F., “Maxime Verhagen: multiculturele samenleving is een mislukking”. *Republiek Allochtonie*, 17 februari 2011. Geraadpleegd via <http://www.republiekallochtonie.nl/maxime-verhagen-multiculturele-samenleving-is-een-mislukking>

Moine, R., Hilary Radner & Alistar Fox. “An Impossible Typology?” *Cinema Genre*, Chicester: Wiley-Blackwell, 2009, pp. 12-20.

Nederlandse Vereniging van Bioscoopexploitanten (NVB), *Jaarverslagen en Cijfers*.

<http://www.nvbinfocentrum.nl/>

Nieuwenhuizen, E., “Publieke opinie en de multiculturele samenleving in Nederland”. *Art.1*, 6 september 2003. Geraadpleegd via <http://www.art1.nl/artikel/1926-Publieke-opinie-en-de-multiculturele-samenleving-in-Nederland-Factsheet>

Scheffer, P., “Het multiculturele drama”. *NRC Handelsblad*, 29 januari 2000.

Schabel, P., *De multiculturele illussie*. Utrecht, 2000, Forum.

Verstraeten, P., *Het publiek en de Nederlandse speelfilms: onderzoek naar het bioscoopbezoek, de perceptie en waardering van Nederlandse speelfilms door het Nederlandse publiek*. Amsterdam, 2002, Het Nederlands Fonds voor de Film.

Vos, C., *Bewegend verleden: inleiding in de analyse van films en televisieprogramma's*. Amsterdam, 2004, uitgeverij Boom

10. Bijlagen

Bijlage 1

1.1 Nederlandse producties uit 2005

☉ films met een multicultureel thema.

Titel (speel)film	Genre	Bezoekersaantal (x 1000)
BLUEBIRD	Drama	2
DIEP	Drama	3
FLIRT ☉	Romantiek / Komedie	27
GRIEZENBUS, DE	Familie / Avontuur / Horror	81
GUERNSEY	Drama	26
JOHAN	Komedie / Romantiek	30
JOYRIDE	Psychologische Thriller	2
KAMELEON 2, DE	Familie / Avontuur	414
KNETTER	Familie / Drama	36
LEEF!	Drama	89
LEPEL	Familie	208
MASTERCLASS	Drama / Komedie	4
MYSTERIE VAN DE SARDINE, HET	Drama / Mysterie	2
OFF SCREEN ☉	Drama / Thriller	3
PAARD VAN SINTERKLAAS, HET ☉	Familie	332
PARADISE GIRLS ☉	Drama	3
SCHITZELPARADIJS, HET ☉	Komedie / Romantiek	342
06/05 ☉	Drama / Thriller	12
VALSE WALS	Drama	1
ZOOP IN AFRIKA ☉	Familie / Avontuur	381
ZWARTE ZWANEN	Drama / Romantiek	1

Bron: NVB

Bron: FilmTotaal

Bron: NVB

1.2 Nederlandse producties uit 2008

☉ films met een multicultureel thema.

Titel (speel)film	Genre	Bezoekersaantal (x 1000)
ALIBI ☉	Komedie	238
ANUBIS EN HET PAD DER ZEVEN ZONDEN, HET ☉	Familie / Avontuur	552
BRIDE FLIGHT ☉	Romantiek / Drama	328
BRIEF VOOR DE KONING, DE	Familie / Avontuur	306
CALIMUCHO ☉	Drama	3
DUNYA & DESIE ☉	Drama / Roadmovie	194
ECHTE LEVEN, HET	Drama / Komedie	8
HOE OVERLEEF IK MEZELF?	Familie / Drama	243
MORISSON KRIJGT EEN ZUSJE	Familie	75
ORLOGSWINTER ☉	Drama / Oorlog / Avontuur	460
RADELOOS	Drama	267
SINTERKLAAS & HET GEHEIM VAN HET GROTE BOEK	Familie	286
SNUF DE HOND IN OORLOGSTIJD	Familie / Drama / Avontuur	91
TBS	Thriller / Misdaad	118
TIRAMISU	Drama / Komedie	10
VOX POPULI ☉	Drama / Komedie	14
WAPEN VAN GELDROEP, HET	Drama / Roadmovie	-
WIT LICHT ☉	Drama	165
ZOMERHITTE	Drama / Romantiek	82
ZUSJE VAN KATIA ☉	Drama	3

Bron: NVB

Bron: FilmTotaal

Bron: NVB

1.3 Nederlandse producties uit 2011

☼ films met een multicultureel thema.

Titel (speel)film	Genre	Bezoekersaantal (x 1000)
ALL STARS 2 OLD STARS ☼	Komedie / Drama	300
ALLE TIJD	Drama / Komedie / Romantiek	82
BENDE VAN OSS	Drama / Misdaad	141
BENNIE STOUT	Familie / Avontuur	216
BLACK BUTTERFLIES ☼	Drama	137
BODY LANGUAGE ☼	Dans- en muziekfilm	133
BROWNIAN MOVEMENT	Drama	2
CODE BLUE	Drama	2
DOLFJE WEERWOLFJE	Familie	307
GOOISCHE VROUWEN	Komedie	1.914
HEINIKEN ONTVOERING, DE	Misdaad / Thriller	345
HEL VAN '63, DE	Drama	-
ISABELLE	Drama / Thriller	24
LOTUS ☼	Drama	7
MIJN OPA DE BANKROVER ☼	Komedie / Familie	159
MIJN VADER IS EEN DETECTIVE: DE WET VAN 3	Avontuur / Familie	48
NEW KIDS NITRO	Komedie / Actie	490
NOVA ZEMBLA	Avontuur / Drama	890
ONDER ONS ☼	Drama	2
PATATJE OORLOG	Drama / Familie	51
PENNY'S SHADOW	Avontuur	186
PIZZAMAFFIA ☼	Komedie / Drama	68
PRESIDENT, DE ☼	Komedie	57
RABAT ☼	Drama / Roadmovie	58
RAZEND ☼	Drama	136
SCHEEPSJONGENS VAN DE BONTEKOE, DE ☼	Avontuur	-
SINTERKLAAS EN HET RAADSEL VAN 5 DECEMBER	Familie	170
SONNY BOY ☼	Drama	420

Bron: NVB

Bron: FilmTotaal

Bron: NVB

Bijlage 2

Uitwerking interview Astrid Straatmann.

1. *Wat is uw functie binnen de bioscoop?*

Momenteel onder andere receptioniste, gasten ontvangen en leidinggevende van de kassagroep. Al 12 jaar werkzaam bij Cinemac Ede. Heb eigenlijk alles gedaan van achter de kassa, tot kaartjes scheuren, achter de bar tot leidinggevende.

2. *Welk publiek trekt uw bioscoop?*

Alle soorten publiek, van jong tot oud. Uitgebreid kinderprogramma en programma voor volwassenen. Wij zijn een multifunctionele bioscoop. We vertonen ook opera's, jazzconcerten live en balletvoorstellingen.

Door het brede programma wordt er ook een breed publiek aangetrokken.

Een allochtoon publiek is voornamelijk film gerelateerd. Gaat vaak om films die maar kort even de aandacht trekken en dat is op de lange duur niet lonend voor de bioscoop. In Ede wonen veel Turken en Marokkanen en af en toe wordt er een Turkse of Marokkaanse productie getoond, maar deze lopen niet lang.

Allochtonen komen zowel naar Nederlandse films als naar Amerikaanse kaskrakers. Maar komt er een productie uit als SHOUF SHOUF HABIBI oid, dan zijn ze wel extra geïnteresseerd.

3. *Worden er in deze bioscoop (veel) Nederlandse films vertoond?*

Het gaat er goed met het Nederlandse product. Meer bezoekers komen naar Nederlandse films in vergelijking met voorgaande jaren, maar er wordt ook meer aan publiciteit gedaan voor de Nederlandse film. De afgelopen jaren komt veel uit. Mega campagnes van, onder andere Reinoudt Oerlemans, trekken enorm veel publiek, mede door tv-spotjes, kortingsbonnen worden deze films enorm gehypet en trekken daardoor meer/veel bezoekers.

4. *Wat doet u als bioscoop om Nederlandse films onder de aandacht te brengen?*

Vaak première avonden waar regisseur en cast bij aanwezig zijn, men kan genieten van een hapje en een drankje en vragen kan stellen tijdens de Q&A. Op die manier proberen wij extra aandacht te vragen voor bepaalde films.

Daarnaast natuurlijk veel (film)posters ophangen en teasers bij de voorfilmpjes bij andere films om mensen op de hoogte te brengen van nieuwe producten.

Ook hebben wij een zeer uitgebreide website, kan men zich aanmelden voor onze eigen nieuwsbrief en adverteren wij lokaal in de grotere kranten en maken we gebruik van social media.

5. *Wat voor soort publiek bezoekt Nederlandse films?*

Alles van jong tot oud, blank en zwart. Films met een multicultureel thema trekt als eerst veel 'medelanders'. Zij vinden het leuk om iemand te zien vanuit hun eigen cultuur en met dezelfde afkomst. Boekverfilmingen daarentegen zijn vaak te serieus en allochtone bioscoopbezoekers willen lekker lachen.

6. *Welk genre, met betrekking tot Nederlandse films, wordt het beste bezocht?*

Dat is heel wisselend. Zo trekken boekverfilmingen in eerste instantie alleen mensen die ook het boek hebben gelezen. Herkenning van het verhaal trekt deze mensen naar de bioscoop. Zo geldt het herkennen van allochtone acteur voor het aantrekken van allochtone jongeren naar de bioscoop.

Maar over het algemeen doen familie/kinderfilms het altijd wel goed, net als komedies en drama's. Er is wel heel duidelijk overal een doelgroep voor.

7. *Ziet u bij elke film andere publieksgroepen (Waar kan dat mee te maken hebben?)*

Bij elke film worden er zeker verschillende publieksgroepen gesignaleerd. Is eigenlijk ook al beantwoord in vraag 5 en in vraag 6. Maar voornamelijk in de vakanties worden familiefilms bezocht.

8. *Gaan er meer jongeren naar Nederlandse films in vergelijking met 5 jaar geleden?*

Film is en blijft een duur grapje. De kaartjes zijn aanzienlijk in prijs. Door acties worden jongeren toch gelokt. Maar het aantal jongeren is redelijk stabiel onder het bioscooppubliek.

Wat betreft Nederlandse films is er niet echt een aanbod voor jongeren/jeugd. Het zijn voornamelijk kinderfilms of films voor volwassenen. Films als VET HARD en HET SCHNITZELPARADIJS zijn dan wel producties die deze doelgroep trekt. Verder zijn er onder de Nederlandse producties weinig die specifiek gericht zijn op jongeren. Daarom kiezen zij vaker voor Amerikaanse producties.

9. *Bevinden zich onder het bioscooppubliek van Nederlandse films meer allochtone bezoekers dan 5 jaar geleden? (Hoe komt dat)*

Ja er bevinden zich meer allochtone bezoekers onder het bioscooppubliek, maar dat komt natuurlijk ook omdat het aantal allochtone inwoners groter is dan vijf jaar geleden in zijn algemeenheid. Maar ook verwesteren Nederlandse allochtonen en mogen zij steeds meer van huis uit. Ze krijgen meer vrijheid en gaan vaker naar de bioscoop.

Ook zijn er een paar producties geweest, begonnen bij SHOUF SHOUF HABIB, om deze groep mensen te triggeren om Nederlandse films te bezoeken in de bioscoop. Er moet wel veel humor in de films zitten en ze moeten mee kunnen leven met de film en zich luidruchtig mogen gedragen. Al het verhaal serieus is, is de groep allochtone bioscoopbezoekers aanzienlijk kleiner, want daar hebben ze echt geen zin in.

Films met westerse allochtone personages hebben vaker een serieuzere verhaal en lading dan films met niet-westerse personages en worden om deze reden, over het algemeen, minder goed bezocht.

10. *Zou men kunnen stellen dat met de komst van multiculturele films als SHOUF SHOUF HABIB en PIZZAMAFFIA, een verandering waarneembaar in het bioscooppubliek die naar Nederlandse films gaan? (Waar ligt dat dan aan?)*

Ja er is een verandering waarneembaar (zie vraag 9). Maar het is meestal kort maar krachtig. Het allochtone publiek komt gelijk wanneer dergelijke films uitkomen en dan is het ook heel snel weer afgelopen. Ze willen het allemaal gelijk zien, dus in de eerste weken is het heel erg druk en daarna is het gelijk over. Terwijl andere

Nederlandse producties vaak wat langer doorkabbelen, wat betreft de bezoekersgroepen dan.

11. Wat moeten Nederlandse films naar uw mening uitdragen?

Dat mag eigenlijk wel van alles zijn. Zo mag het best een heel serieus verhaal zijn wat alleen maar drama is. Maar daarentegen komen er ook veel films uit die vrolijk en luchtig zijn. Niet alle elementen hoeven in 1 film te zitten. Er zijn namelijk veel verschillende doelgroepen voor verschillende films in Nederland.

Vroeger was het zo dat er werd gezegd dat het geen Nederlandse film is als er geen naakt in voorkomt, maar dat is nu echt minder.

Als ik echt moet kiezen ga ik toch voor de serieuze drama's, zoals ZWART BOED en DE TWEELING, dat zijn voor mij goede Nederlandse films; films waar meerder dingen/thema's in zijn verwerkt, maar niet te traag. Iets wat mensen echt raakt, maar ook lekker ontspannen is en waar men niet bij hoeft na te denken.

Er moet niet 1 bepaald type Nederlandse film zijn, omdat er ook verschillende publieksgroepen zijn. Als bioscoop trek je meer bezoekers met gevarieerde producties.

12. Dragen Nederlandse film met een multicultureel thema volgens u bij aan (de bloei van) de Nederlandse filmindustrie? (Waarom wel / waarom niet)

Ja, het is zeer prettig dat ook daar een markt voor is. En al het een beetje in verhouding tot de andere Nederlandse films blijft, is dat prima. Het is niet echt een evenwichtige verhouding. Nederlandse films met een multicultureel thema zijn wel minder. Ik denk dat dit voornamelijk te maken heeft met de bezoekersaantallen. Deze films scoren maar kort heel goed, zoals PIZZAMAFFIA, het werd goed bezocht maar naar 2/3 weken was die ook gelijk weer weg. Die films draaien geen 8 weken, dit in tegenstelling tot andere Nederlandse producties als de VERBOUWING.

Verhuurders spelen hier op in door films in 'pakketten' aan te bieden, waardoor bioscopen naast goed scorende producties ook piek producties kunnen laten afnemen.

Bijlage 3

Uitwerking interview Dennis Jansen.

1. Wat is uw functie binnen de bioscoop?

Momenteel filmprogrammeur en Floor Manager.

2. Welk publiek trekt uw bioscoop?

Alle soorten publiek, van jong tot oud.

3. Worden er in deze bioscoop (veel) Nederlandse films vertoond?

We proberen alle Nederlandse films die gemaakt worden te vertonen, maar dat is maar ongeveer 10% van het totaal aan Nederlandse films die worden aangeboden.

4. Wat doet u als bioscoop om Nederlandse films onder de aandacht te brengen?

We nodigen vaak de cast & crew uit om langs te komen bij voorpremière-feestjes.

5. Wat voor soort publiek bezoekt Nederlandse films?

Van jong (MEES KEES) tot oud (DE VERBOUWING), niet anders dan niet Nederlandse films.

6. Welk genre, met betrekking tot Nederlandse films, wordt het beste bezocht?

Familie films.

7. Ziet u bij elke film andere publieksgroepen (Waar kan dat mee te maken hebben?)

Iedere film trekt zijn eigen publiek, van jong tot oud en van breed tot een heel beperkt publiek. Dat ligt voornamelijk aan het onderwerp van de film.

8. Gaan er meer jongeren naar Nederlandse films in vergelijking met 5 jaar geleden?

Ja, er gaan ook meer ouderen naar de Nederlandse film. De Nederlandse film is populairder dan 5 jaar geleden.

9. Bevinden zich onder het bioscooppubliek van Nederlandse films meer allochtone bezoekers dan 5 jaar geleden? (Hoe komt dat)

Ja, er gaan meer allochtone bezoekers naar de film in vergelijking met 5 jaar geleden. Dat komt denk ik omdat, net zoals bij de autochtone bezoekers, er meer mensen zijn in het algemeen die naar Nederlandse films gaan.

10. Zou men kunnen stellen dat met de komst van multiculturele films als SHOUF SHOUF HABIB en PIZZAMAFFIA, een verandering waarneembaar in het bioscooppubliek die naar Nederlandse films gaan? (Waar ligt dat dan aan?)
Het is waarschijnlijk dat ook mede dankzij de multiculturele films dat er nu meer mensen (allochtoon en autochtoon) naar Nederlandse films gaan.

11. Wat moeten Nederlandse films naar uw mening uitdragen?
Herkenbaarheid.

12. Dragen Nederlandse film met een multicultureel thema volgens u bij aan (de bloei van) de Nederlandse filmindustrie? (Waarom wel / waarom niet)
Net zoals in vraag 10 dragen de multiculturele films bij aan de bloei van de Nederlandse filmindustrie, vooral waarschijnlijk vanwege de herkenbaarheid voor het Nederlandse bioscooppubliek (zowel allochtoon als autochtoon).